

Lausuntoyhteenveto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön covid-19-taudin jatkumisen vuoksi tehtäviksi väliaikaisiksi muutoksiksi ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi luotsauslain väliaikaisesta muuttamisesta

1. Johdanto

Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön covid-19-taudin jatkumisen vuoksi tehtäviksi väliaikaisiksi muutoksiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettua lakia, liikenteen palveluista annettua lakia sekä luotsauslakia. Esitys liittyy varautumiseen covid-19-epidemian jatkumiseen kesän 2021 aikana. Erityisesti pyritään turvaamaan merenkulun jatkuvuus ja toimivuus sekä julkisen liikenteen järjestelyt epidemian aikana. Esityksessä ehdotetut muutokset vastaavat osittain jo voimassa olevia poikkeuksia, jotka on säädetty vallitsevan covid-19-epidemian jatkumisen vuoksi.

Laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muutoksella jatkettaisiin mahdollisuutta väliaikaisesti poiketa miehitystodistuksesta määrätystä pätevydestä myös lisäpätevyysien osalta. Liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtävällä väliaikaisella muutoksella mahdollistettaisiin laivaväen pätevyyskirjojen, lisäpätevyystodistusten ja kelpoisuustodistusten voimassaolon jatkaminen osittain aiempia poikkeuksia vastaavasti. Lakiin tehtävällä väliaikaisella muutoksella mahdollistettaisiin myös taksiliikenneluvan haltijoiden ja pienempien henkilöliikenneluvan haltijoiden tai henkilöliikennettä harjoittavien tavaraliikenneluvan haltijoiden varautumisvelvollisuuden jatkaminen. Lisäksi lain väliaikaisella muutoksella jatkettaisiin poikkeusta joukkoliikenteen muutosten ilmoittamista koskevasta ilmoitusajasta. Luotsauslain muutoksella jatkettaisiin väliaikaisesti poikkeusta, jolla on mahdollistettu luotsauksen henkilölupien voimassaoloajan pidentäminen normaalista poikkeavin edellytyksin sekä koeluotsauksen siirtäminen myöhempään ajankohtaan uusia luotsin ohjauskirjoja ja linjaluotsinkirjoja myönnettäessä.

Lausuntokierroksella oli mukana myös luonnos valtioneuvoston asetukseksi luotsauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1385/2016) muuttamisesta. Asetuksella pidennettäisiin aiemman väliaikaisen poikkeamismahdollisuuden voimassaoloaikaa (ks. asetus 121/2021). Muutoksen myötä linjaluotsinkirjan ja luotsin ohjauskirjan uudistamiseksi vaadittujen matkojen ja harjoittelujen suorittaminen simulaattorissa olisi hyväksyttävää 30 päivään syyskuuta 2021 asti.

2. Yleiset huomiot lausunnoista

Lausuntoja saatiin 15. Lausunnonantajat on listattu lausuntoyhteenvedon liitteeseen.

Esitysluonnokseen sisältyviä väliaikaisia lakimuutoksia yleisesti kannatetaan. Lausunnonantajat kokevat väliaikaisten muutosten jatkamista perusteltuna ja tarpeellisena vallitsevissa olosuhteissa.

3. Laivaväen pätevyys- ja luotsauksen henkilölupia koskevat huomiot

Id Versionumero

Suomen Varustamot ry toteaa, että voimassaolevien lakien jatkamiselle on tarvetta vallitseva covid-19-epidemiatilanne huomioon ottaen eikä epidemiatilanteen helpottumisesta ole varmuutta ja epidemiatilanteeseen liittyvät rajoitukset ja vaatimukset vaikuttavat edelleen merenkulkijoiden liikumiseen ja vaadittavien kurssimuotoisten koulutusten saatavuuteen. Tämän vuoksi on tarpeen säilyttää joustavuus miehitystodistusten lisäpätevyysvaatimuksiin liittyen.

Suomen Varustamot ry huomauttaa myös, että esitettyjen väliaikaisten lakimuutosten voimassaoloajan riittävyttä ja tarvetta edelleen jatkamiselle on myöhemmin arvioitava hyvissä ajoin.

Finnpilot Pilotage Oy kannattaa esitystä ja toivoo, että muutoksien voimassaoloa jatketaan edelleen covid-19-epidemiatilanteen niin vaatiessa.

Merimieseläkekassa kannattaa esitystä.

3.1 Julkisen liikenteen järjestämistä koskevat ehdotukset

Suomen Taksiliitto ry kannattaa laajennettua varautumisvelvollisuutta koskevan säännöksen (18 a §) voimassaolon väliaikaista jatkamista. Suomen Taksiliitto ry:n mukaan velvoitteen ehdollisuus riippuen epidemian kehittymisestä kansallisesti tai alueellisesti on myös kannatettava. Suomen Taksiliitto ry huomauttaa, että valtaosa Suomen taksiyrittäjistä on pienyrittäjiä ja näin varmistetaan, että hyvää tarkoittavat toimenpiteet eivät jää ainoastaan pienien toimijoiden hallinnolliseksi taakaksi ja vaadi kohtuuttomia lisäresursseja. Taksiliitto kannattaa myös sitä, että välitysyhtiö voi tarvittaessa tehdä suunnitelman luvanhaltijan puolesta tai yhteistyössä luvanhaltijan kanssa ja toteaa, että tarkempia ohjeistuksia laadittaessa tulee huomioida yrityksen koko.

Linja-autoliitto ry pitää liikenteen palveluista annetun lain 18 a ja (joukkoliikenteen ilmoitusaikaa koskevan säännöksen) 179 a §:n voimassaolon jatkamista kannatettavana. Lain 179 a §:n osalta Linja-autoliitto toistaa aikaisemmin esittämänsä näkemyksen, että 179 §:n määräaikoja ja soveltamista koskeva laajempi arviointi olisi aloitettava viipymättä.

Mikkelin kaupunki, Asumisen ja toimintaympäristön alue puoltaa väliaikaisen, joukkoliikenteen ilmoitusaikaa koskevan säännöksen voimassaoloajan jatkamista.

Savonlinnan kaupunki toteaa ehdotetun laajennettua varautumisvelvollisuutta koskevan säännöksen (18 a §) voimassaolon väliaikaisen jatkamisen osalta, että suunnitelman laatiminen on erittäin tarpeellinen tässä koronatilanteessa. Savonlinnan kaupungin mukaan esityksessä on myös huomioitu hyvin se, että viranomaisten järjestämien palvelujen osalta on otettava huomioon viranomaisten ohjeistus.

Ehdotetun 179 a §:n osalta Savonlinnan kaupunki toteaa liikenteen muutoksista ja lakkauttamisia koskevan ilmoittamisajan olevan aivan liian lyhyt ja korostaa, että toimivaltaisella viranomaisella on oltava tarpeeksi aikaa reagoida muutoksiin, joita liikenteen lakkauttaminen voi aiheuttaa, eikä lyhyen ilmoittamisajan vuoksi tietä tavoittaa joukkoliikenteen matkustajia.

Kuhmon kaupunki toteaa ehdotetun ilmoittamisajan olevan liian lyhyt ja ehdottaa viiden päivän sijasta uudeksi ilmoitusajaksi 30 päivää. Kuhmon kaupunki toteaa, että joukkoliikenteen jatkoyhteydet junilta ovat matkaketjujen toimivuuden kannalta asiakkaille tärkeitä ja huomauttaa, että kesän aikana matkailijoiden määrä lisääntyy ja muuttuneesta aikataulusta tai reitistä ilmoittaminen viisi päivää ennen muutoksen voimaantuloa on liian lyhyt aika.

VR Yhtymä Oy kannattaa 179 a §:ssä esitettyä muutosta ja katsoo sen parantavan matkustajaliikennesektorin toimintaedellytyksiä covid-19-epidemian aikana.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry toteaa ehdotetusta 18 a §:stä seuraavaa:

Liikenteen palveluista annettuun lakiin on taksiliikenteen korjauspaketin yhteydessä palautettu säännös, jonka mukaan ilman taksiliikennelupaa saa suorittaa koti- tai matkailupalveluyrityksen kuljetuksia, jotka ovat osa yrityksen asiakkaille tarjoamaa palvelukokonaisuutta ja tapahtuvat palveluyrityksen hallinnassa olevalla ajoneuvolla (4 § 2 momentti 3 – kohta). Lainmuutos tulee voimaan toukokuun alussa 2021.

Palvelupaketin osana tapahtuvia kuljetuksia suorittavat erityisesti ohjelmapalveluyritykset, jotka järjestävät koti- ja ulkomaisille matkailijoille erilaisia ohjelmapalveluja, safareita ja muita aktiviteetteja.

Ohjelmapalveluyritykset ovat kärsineet erityisen raskaasti koronapandemiasta. Ohjelmapalveluyritykset (esimerkiksi husky- ja moottorikelkkasafarit) joutuivat lopettamaan toimintansa maalikuussa 2020 kesken parhaan sesonkinsa. Niiden taloudelliset tappiot sesongin keskeytymisestä olivat merkittävät. Yritysten taloudelliset vaikeudet ovat jatkuneet erittäin vaikeina myös talvikaudella 2020–21 ulkomaisten matkailijoiden puuttuessa asiakkaista. Ohjelmapalvelualan tuleviin kausiin kohdistuu merkittäviä epävarmuustekijöitä etenkin ulkomaisten matkailijoiden ja liikematkailijoiden määrän suhteen. Kv. matkailijoiden osuus ohjelmapalvelualan yritysten asiakkaista on erittäin merkittävä. Osuus vaihtelee yrityksestä riippuen, mutta se voi olla jopa 80–90 %. Liikematkailijoiden osuus asiakkaista on arviolta 10–20 %.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry pitää matkailupalveluyritysten palvelupaketteja koskevan poikkeuksen palauttamista lakiin erittäin tervetulleena ja tarpeellisena. Sääntely keventää oleellisesti matkailupalveluyritysten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Palvelupaketin osana kuljetuksia tarjoavat matkailupalveluyritykset eivät joudu myöskään taksiliikennetoimijoita koskevan laajennetun varautumisvelvollisuuden sääntelyn piiriin (18 a §). Vain jos matkailupalveluyritys tarjoaa kuljetuksia muuten kuin palvelupaketin osana, tulee sen hankkia taksiliikennelupa ja huolehtia muistakin taksiliikennetoimijaa koskevista velvoitteista.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry toteaa, että ohjelmapalveluyritykset huolehtivat palvelupaketteja tarjotessaan tarkoituksenmukaisista hygieni- ja turvallisuusvaatimuksista koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Ohjelmapalveluyritysten tulee minimoida tartuntariskit koko palvelusaan palvelupakettiin sisältyvät kuljetukset sen osana. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes valvoo ohjelmapalveluyritysten toimintaa.

Ohjelmapalveluyritykset voivat olla mukana myös matkailualueelle laaditussa riskienhallintamallissa. Esimerkiksi Lapin alueelle laaditussa COVID-19 riskienhallintamallissa on katettu asiakkaan polku lentokentältä (saapuminen) lentokentälle (lähtö) ja se sisältää myös asiakkaille tarjottavat ohjelmapalvelut ja kuljetukset. Mallin tavoitteena on mahdollistaa kansainvälisen matkailun elpymässä ryhmämatkailu Lappiin siten, että taudin leviämisenriski väestössä, matkailuyöntekijöiden ja matkailijoiden keskuudessa on minimoitu. Mallissa edellytetään kasvomaskin käyttöä sekä matkustajilta että kuljettajalta kaikissa kuljetustilanteissa ja myös silloin kun kuljetus on osa palvelupakettia. Koska ohjelmapalveluissa palvelut tarjotaan rajalliselle osallistujajoukolle, on osallistujien tiedot sekä palveluiden kellonajat tiedossa esimerkiksi mahdollista altistuneiden jäljitystä varten. Kyseistä mallia on mahdollista hyödyntää myös muilla alueilla.

3.2 Muut huomiot

Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että virasto on osallistunut esityksen valmisteluun ja kannattaa esityksen antamista ehdotetussa muodossa.

Oikeusministeriö tuo esiin erinäisiä esitysluonnoksen perusteluihin liittyviä huomioita. Oikeusministeriö huomauttaa, ettei esityksen pääasiallisesta sisällöstä selkeästi käy ilmi, että myös liikenteen palveluista annetun lain osalta kyse on jo voimassaolevan väliaikaisen muutoksen voimassaolon jatkamisesta.

Seurannan osalta oikeusministeriö toteaa, että luonnoksessa lain voimassaolon yhteydessä kirjattusta ” Mikäli tilanne olennaisesti helpottuu ennen lain voimassaoloajan päättymistä, olisi lakimuutos tarkoitus esittää kumottavaksi” ei ole mitään tähän kirjaukseen liittyvää otsikon Toimeenpano ja seuranta alla.

Säätämisperusteluiden osalta oikeusministeriö toteaa, että luonnoksessa on laajahkot säätämisperustelut, mutta niistä ei kuitenkaan selvästi ilmene ehdotetun sääntelyn ydin. Esityksessä tulisi keskittyä käsittelemään voimassaolevan lain voimassaolon jatkamisen perusoikeuskäytäntöjä. Lisäksi luotsauslain osalta on huomioitava, että määräaikaisilla poikkeuksilla vesiliikenteeseen ja luotsaukseen saatetaan heikentää turvallista vesiliikennettä, mutta se on kuitenkin oikeasuhtaista ja välttämätöntä epidemiaan ja huoltovarmuuden toteutumiseen liittyvien syiden vuoksi.

Lausuntokierroksen keston osalta oikeusministeriö toteaa lausuntokierroksen ajallisen keston olleen poikkeuksellisen lyhyt, eikä tätä ole luonnoksessa perusteltu.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry toteaa, ettei itse luonnoksen sisältöön ole kommentoitavaa, mutta pitää tärkeänä, että Suomi sekä säätää itse että kansallisesti hyödyntää EU-lainsäädännön mahdollistamat joustot, joita voidaan tarvita covid-9 pandemian vuoksi.

4. Ei lausuttavaa

Huoltovarmuuskeskus, Innovaatorahoituskeskus Business Finland, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, puolustusministeriö, Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry, työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa.

Liite 1.

Lausunnonantajat:

1. Ahvenanmaan maakunnan hallitus
2. Ahvenanmaan valtionvirasto
3. Finnpilot Pilotage Oy
4. Kuhmon kaupunki
5. Liikenne- ja viestintävirasto
6. Linja-autoliitto ry
7. Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
8. Merimieseläkekassa
9. Mikkelin kaupunki, Asumisen ja toimintaympäristön alue
10. Oikeusministeriö
11. Savonlinnan kaupunki
12. Suomen kuljetus ja logistiikka SKAL ry
13. Suomen taksiliitto ry
14. Suomen Varustamot ry
15. VR Yhtymä Oy

Ei lausuttavaa:

1. Huoltovarmuuskeskus
2. Innovaatorahoituskeskus Business Finland
3. Kilpailu- ja kuluttajavirasto
4. puolustusministeriö
5. Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry
6. työ- ja elinkeinoministeriö
7. ympäristöministeriö